

Resultaten flitsevaluatie kredietreclame

1. Naleving van de regelgeving

In de onderzoeksperiode is op twee momenten een aantal reclame-uitingen en kredietprospectussen inhoudelijk beoordeeld. Op het eerste moment is een beperkt aantal kredietprospectussen en reclame-uitingen beoordeeld. Op het tweede moment zijn alle kredietprospectussen en de reclame-uitingen van de instellingen in de deelwaarneming beoordeeld.

Wat is de norm?

De meest relevante artikelen zijn¹:

Artikel 30 eerste lid van de Wfd

De financiële dienstverlener draagt er zorg voor dat de door of namens hem verstrekte informatie terzake van een financieel product of financiële dienst, waaronder reclame-uitingen, geen afbreuk doet aan de bij of krachtens deze wet aan de consument te verstrekken informatie.

Artikel 30 tweede lid van de Wfd

De krachtens deze wet door de financiële dienstverlener verstrekte informatie is feitelijk juist, voor de consument begrijpelijk en niet misleidend.

Artikel 28 van het Bfd

Indien een financieel dienstverlener in een reclame-uiting inzake krediet, informatie verstrekt over een effectief kredietvergoedingspercentage of een maandlast van een krediet, verstrekt hij daarbij tevens de in artikel 28, Bfd genoemde informatie. Voorts dienen de essentiële kenmerken van een krediet zoals de maandlast, het effectief kredietvergoedingspercentage, de kredietstom of kredietlimiet, de theoretische looptijd en de totale prijs van het krediet, te worden opgenomen in een daartoe voorgeschreven tabel, conform artikel 28, vierde lid, Bfd.

Artikel 36 van het Bfd

De aanbieder van krediet, niet zijnde hypothecair krediet, houdt een prospectus beschikbaar op zijn website. Indien de aanbieder van krediet niet over een website beschikt, verstrekt hij het prospectus aan de consument voor het sluiten van de kredietovereenkomst. In het prospectus moet de informatie worden behandeld die wordt genoemd in artikel 36, derde, vijfde, en zesde lid, Bfd.

Bevindingen bij de eerste beoordeling

Bij de eerste beoordeling heeft de AFM vastgesteld dat het merendeel van de onderzochte reclame-uitingen en kredietprospectussen niet voldeed aan de gestelde normen. De AFM heeft de betrokken instellingen hiervan op de hoogte gesteld.

Bevindingen bij de tweede beoordeling

Bij de tweede beoordeling zijn verbeteringen geconstateerd. Toch voldeed nog slechts een derde van de onderzochte reclame-uitingen en kredietprospectussen geheel aan de gestelde eisen.

De voornaamste tekortkomingen bij de kredietprospectussen zijn:

- Op de website van de kredietaanbieder is geen kredietprospectus beschikbaar;
- De verplichte tabel² is niet of onjuist opgenomen;
- Er is meer informatie opgenomen dan is toegestaan;
- Een voorbeeld berekening van de totale kredietvergoeding ontbreekt; en
- Er wordt niet aangegeven of het krediet een doorlopend of een niet-doorlopend krediet betreft.

De voornaamste tekortkomingen bij de reclame-uitingen zijn:

- De verplichte tabel³ is niet of onjuist opgenomen;

¹ Artikelen zijn omwille van de leesbaarheid samengevat. Aan deze samenvatting kunnen geen rechten worden ontleent.

² Tabel met daarin opgenomen vier representatieve kredietstommen of kredietlimieten, met daarbij informatie over de overige kenmerken van het krediet, zoals bedoeld in artikel 28, eerste en tweede lid, Bfd.

³ Tabel zoals bedoeld in artikel 28, vierde lid, Bfd, met daarin opgenomen de informatie omtrent het krediet zoals bedoeld in artikel 28, aanhef en in de onderdelen a tot en met c van het eerste lid en in onderdeel b, aanhef

- Informatie over de verkrijgbaarheid van het kredietprospectus ontbreekt;
- Er wordt niet aangegeven of het krediet een doorlopend of een niet-doorlopend krediet betreft; en
- Het effectief kredietvergoedingspercentage wordt niet aangeduid als “effectieve rente op jaarbasis”.

Bevinding 1

Tweederde van de onderzochte kredietprospectussen voldoet niet aan de eisen.

Bevinding 2

Tweederde van de onderzochte reclame-uitingen voldoet niet aan de eisen.

Het is van groot belang dat consumenten juist, volledig en niet misleidend worden geïnformeerd. De reclame-uitingen zijn vaak het eerste moment waarop de consument in ‘contact’ komt met een kredietaanbieding. De eerste indruk moet een goed beeld geven van de het product of dienst die wordt aangeboden. De regels over de informatieverstrekking zijn gedetailleerd. De reden hiervan is dat op deze wijze de relevante informatie over een product op gestandaardiseerde wijze wordt aangeboden. Dit geeft de consument de mogelijkheid de aanbiedingen van verschillende financiële dienstverleners met elkaar te vergelijken en de financiële dienstverlener uit te kiezen die voor de meest gunstige aanbieding heeft. Daarom is het van belang dat alle regels worden nageleefd. Bovendien wil de AFM ook voorkomen dat financiële dienstverleners elkaar gaan beconcurreren op het niet naleven van de regels. Indien de AFM constateert dat instellingen meerdere keren niet volledig voldoen, zal de AFM handhavend optreden.

2. Gesignaleerde knelpunten door NVB/VFN en AFM

Artikel 1, onder y, Bfd, thans artikel 1, onder ff, BGfo (definitiebepaling)	<i>Totale prijs van het krediet: maandlast vermenigvuldigd met de looptijd van de overeenkomst in kalendermaanden, of, indien het doorlopend krediet betreft, de maandlast vermenigvuldigd met de theoretisch looptijd van de overeenkomst uitgedrukt in kalendermaanden.</i>
NVB/VFN	Het noemen van de totale prijs van het krediet in de tabel bij kredieten waar tijdens de looptijd van het krediet niet (of niet gelijkmatig over de looptijd verdeeld) wordt afgelost, is een probleem (door de gehanteerde definitie totale prijs = maandlast x looptijd). Iedere kredietgever heeft daarvoor een eigen oplossing gezocht waardoor totaalprijzen niet meer vergelijkbaar zijn. Maandlasten hoeven bovendien niet elke maand gelijk te zijn (bijvoorbeeld bij lineaire aflossing).
AFM	Er dient voldoende duidelijk te zijn dat alle kosten in de maandlast moeten worden meegenomen (zie ook opmerking bij artikel 53, lid 7 BGfo). Tevens dient voldoende duidelijk te zijn hoe de totaalprijs van hypothecaire kredieten berekend moet worden.
Artikel 28, lid 1 en 2, Bfd, thans artikel 53, lid 1 en 2, BGfo	<p>1. <i>Indien een financiële dienstverlener in een reclame-uiting inzake krediet, anders dan via de televisie of de radio, informatie verstrekt over een effectief kredietvergoedingspercentage of een maandlast van een krediet, verstrekt hij daarbij, naast het effectief kredietvergoedingspercentage en de maandlast, tevens informatie over:</i></p> <p><i>a. de voor de berekening van dat percentage en die maandlast gehanteerde kredietlimiet;</i></p> <p><i>b. de voor de berekening van dat percentage en die maandlast gehanteerde looptijd of theoretische looptijd;</i></p> <p><i>c. de voor de berekening van dat percentage en die maandlast gehanteerde totale prijs van het krediet;</i></p> <p><i>d. het feit dat het een krediet, niet zijnde een doorlopend krediet of een doorlopend krediet betreft; en</i></p> <p><i>e. indien van toepassing, de om in aanmerking te komen voor het aangeboden</i></p>

en onder 1 van het tweede lid, alsmede indien van toepassing de informatie genoemd in het zesde lid van het Bfd.

	<p><i>krediet af te sluiten verzekeringen en ten behoeve van de aanbieder te vestigen zekerheidsrechten.</i></p> <p><i>2. Indien een financiële dienstverlener in een reclame-uiting inzake krediet via de televisie of radio informatie verstrekt over een effectief kredietvergoedingspercentage, of een maandlast van een krediet en een kredietlimiet, verstrekt hij:</i></p> <p><i>a. in die reclame-uiting tevens informatie over de voor de berekening van dat percentage of die maandlast gehanteerde totale prijs van het krediet en de voor de berekening van dat percentage of die maandlast gehanteerde kredietlimiet;</i></p> <p><i>b. op enig ander moment voorafgaand aan de totstandkoming van een overeenkomst inzake krediet, naast het effectief kredietvergoedingspercentage, de maandlast, de voor de berekening van dat percentage en die maandlast gehanteerde kredietlimiet en de voor de berekening van dat percentage en die maandlast gehanteerde totale prijs van het krediet, informatie over:</i></p> <p><i>1°. de voor de berekening van dat percentage en die maandlast gehanteerde looptijd of de theoretische looptijd;</i></p> <p><i>2°. het feit dat het een krediet, niet zijnde een doorlopend krediet of een doorlopend krediet betreft; en</i></p> <p><i>3°. indien van toepassing, de om in aanmerking te komen voor het aangeboden krediet af te sluiten verzekeringen en ten behoeve van de aanbieder te vestigen zekerheidsrechten.</i></p>
NVB/VFN	<p>De NVB/VFN is van mening dat, indien ter zake van de verkrijging van het krediet de cliënt verplicht is om één of meerdere verzekeringen (geen kapitaalopbouw) af te sluiten zoals overlijdingsrisicoverzekeringen en/of woonlastenbeschermer etc. een representatieve premielast dient te worden meegenomen in de kredietvergoeding. Hiermee wordt voorkomen dat er in afzonderlijke kredietreclames andere premies worden genoemd voor gelijksoortige verzekeringen. In een voetnoot bij de tabel kan duidelijk worden gemaakt dat het een representatieve premie betreft en dat de daadwerkelijke hoogte van de premie afhankelijk is van de specifieke kenmerken en omstandigheden van de consument.</p> <p>Voor zover aan kapitaalopbouw wordt gedaan door inleg van (spaar)premie's teneinde aan het eind van de looptijd van de lening deze te kunnen aflossen: hiervan melding maken in een voetnoot dat de brutomaandlast voor de consument in een dergelijk geval wordt verhoogd met het premiebedrag.</p>
AFM	<p>Voor de kosten van de in de kredietreclame te noemen verzekeringen zou moeten worden gezien of met representatieve premie gewerkt kan worden, eventueel nader vast te stellen door de AFM. Hiermee wordt de vergelijkbaarheid tussen kredietaanbiedingen vergroot</p> <p>Bij reclames op internet moet nog duidelijker zijn dat banners ook op zichzelf staande reclame-uitingen zijn en waar de verplichte informatie dan moet zijn opgenomen.</p> <p>Duidelijkheid is nodig of openbare vergelijkingen tussen kredietaanbiedingen ook een reclame-uiting is.</p>
Artikel 28, lid 3, Bfd, thans artikel 53, lid 3, BGfo	<p><i>In een reclame-uiting inzake consumptief krediet wordt de in het eerste en tweede lid bedoelde maandlast niet lager weergegeven dan 2% van de betrokken kredietlimiet, bij een reclame-uiting inzake doorlopend krediet, dan wel niet lager dan 2% van de betrokken kredietlimiet, bij een reclame-uiting inzake niet-doorlopend krediet.</i></p>
NVB/VFN	<p>Bij de financiering van auto's wordt vaak gebruik gemaakt van goederenkrediet. De karakteristieken zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3-partijen huurkoop; • beperkte aanbetaling van ongeveer 15%; • slottermijn van ongeveer 45% op 36 maanden, waarbij dit bedrag gegarandeerd is als minimum inruilwaarde;

	<ul style="list-style-type: none"> • aflossing over 36 maanden is in lijn met waardeontwikkeling goed; • de maandtermijn die hier uitkomt met een normale marktconforme rente, kan echter niet beantwoorden aan de 2%-eis aangaande publicitaire uitingen. <p>Na drie jaar heeft de klant de mogelijkheid de auto bij de dealer in te leveren, een inruilprijs te krijgen die normaal ongeveer 10 tot 15% boven de inruilprijs ligt, en een nieuwe auto met een nieuw contract aan te nemen. Als hij dit niet wil kan hij de slottermijn betalen en de auto zelf houden, of de auto voor minimaal deze gegarandeerde inruilwaarde aan de dealer teruggeven.</p> <p>NVB/VFN is van mening dat dit product voldoet aan de geest van de wet, namelijk het vermijden van publiciteit met te lage maandtermijnen en dus te lange looptijden, omdat er hier sprake is van een drie- of vierjaars lening met een gegarandeerde inruilwaarde.</p> <p>Om echter ook aan de letter van de wet te voldoen in geval van uitingen in advertenties, internet etc. zijn de merkgebonden financiers verplicht rekenvoorbeelden te geven die niet de karakteristieken van dit product weergeven. Om bijvoorbeeld een berekening te maken waar wel op deze 2% wordt uitgekomen, is het nodig te werken met een aanbetaling van ca. 60% en een gegarandeerde inruilwaarde van ca. 10%. Het is duidelijk dat dit niet de juiste manier is om een voorbeeld te geven en dat deze wettelijke eis met betrekking tot publicitaire uitingen voor dit product een onbedoeld effect heeft.</p>
AFM	Deze bepaling vormt een knelpunt bij goederenkrediet met uitstel van betaling, omdat de maandlasten dan altijd onder de 2% liggen.
Artikel 28, lid 4, Bfd, thans artikel 53, lid 4, BGfo	<i>Een financiële dienstverlener geeft de in de aanhef en in de onderdelen a tot en met c van het eerste lid bedoelde informatie, de in onderdeel b, aanhef en onder 1, van het tweede lid bedoelde informatie en, indien van toepassing, de informatie bedoeld in het zesde lid, gecombineerd weer in een tabel waarin geen andere informatie wordt opgenomen.</i>
NVB/VFN	De problemen concentreren zich op de tabelplicht voor hypothecair krediet. De toegevoegde waarde is in verband met de grote verscheidenheid in het hypotheekaanbod nihil. Daarnaast heeft de theorie van de tabel weinig tot niets te maken met het aangeboden (hypotheek)product. Dit los van de discussie die mogelijk is over de invulling van het begrip "totale prijs van het krediet". Hoofdbezwaar blijft de tabelplicht.
Artikel 28, lid 6, Bfd, thans artikel 53, lid 6, BGfo	<p><i>6. Indien een financiële dienstverlener in een reclame-uiting inzake krediet informatie verstrekt over een effectief kredietvergoedingspercentage of over een kredietvergoeding welke voor een beperkte duur geldt, dan wel in een reclame-uiting inzake krediet informatie verstrekt over een variabele kredietvergoeding welke voor een beperkte duur afwijkt van de variabele kredietvergoeding die op het moment van het doen van de reclame-uiting geldt voor overeenkomsten inzake krediet van gelijke soort, omvang en duur:</i></p> <p><i>a. verstrekt hij daarbij tevens informatie over de periode gedurende welke het aangeboden effectief kredietvergoedingspercentage of de kredietvergoeding geldt;</i></p> <p><i>b. verstrekt hij daarbij tevens informatie over de hoogte van het effectief kredietvergoedingspercentage of de kredietvergoeding na afloop van deze periode, waarbij indien de hoogte van het effectief kredietvergoedingspercentage of de kredietvergoeding variabel is, hij informatie verstrekt over de op het moment van het doen van de reclame-uiting geldende variabele kredietvergoeding voor overeenkomsten inzake krediet van gelijke soort, omvang en duur; en</i></p> <p><i>c. baseert hij de overige op grond van het eerste of het tweede lid te verstrekken informatie over de kenmerken van het krediet op het effectief kredietvergoedingspercentage of op de kredietvergoeding na afloop van deze periode.</i></p>
AFM	Bij rentes met een bepaalde actieperiode of rentevaste periode kunnen consumenten daarna worden geconfronteerd met een hogere rente. Als vooraf nog niet kan worden aangegeven hoe hoog deze rente is (bijvoorbeeld omdat dit afhankelijk is van ontwikkelingen op de kapitaalmarkt), moeten consumenten in

	<p>ieder geval een waarschuwing krijgen voor een mogelijk hogere rente. Daarnaast zou de toelichting moeten worden aangescherpt ten aanzien van de wijze waarop in de tabel rentes van beperkte duur en variabele rentes worden beschreven.</p>
Artikel 53, lid 7, BGfo (nog niet in Bfd)	<i>Als maandlast als bedoeld in dit artikel wordt in de reclame-uiting de gewogen gemiddelde maandlast die op het krediet van toepassing is of, indien het krediet aflossingsvrij is of een aflossingsvrije periode kent, de aflossingsvrije maandlast en de bij de aflossing te betalen maandlast genoemd.</i>
AFM	In aanvulling op dit lid ook opnemen dat het om een geheel of gedeeltelijk aflossingsvrije maandlast kan gaan.
Artikel 28, lid 11, Bfd, thans artikel 53, lid 12, BGfo	<i>Indien een financiële dienstverlener in een reclame-uiting informatie verstrekt over een krediet, verstrekt hij daarbij tevens informatie over de verkrijgbaarheid van het prospectus.</i>
AFM	Deze bepaling zou kunnen worden aangescherpt door bij in deze bepaling genoemde informatie te verwijzen naar de informatie, bedoeld in lid 1 en 2.
Artikel 28, lid 12, Bfd, thans artikel 53, lid 13, BGfo	<i>Indien een financiële dienstverlener informatie verstrekt over de kenmerken van het krediet, bedoeld in het eerste lid en onderdeel b, aanhef en onder 1 van het tweede lid, zijn het derde en vierde lid van overeenkomstige toepassing.</i>
NBV/VFN	De toepassing van artikel 28 lid 3 in geïndividualiseerde of andere niet wervende uitingen zoals een aanvraagformulier is een knelpunt. In lid 12 wordt lid 3 ook op deze uitingen van toepassing verklaard. Nu het verboden is om kredieten met een maandlast lager dan 2% te verkopen (er mag alleen geen reclame voor worden gemaakt) zal de klant moeten kunnen worden geïnformeerd over de werkelijke maandlast indien hij voor een dergelijke optie kiest.